

موانع پژوهش در ایران

داود بهزاد

در استان کردستان در ازای ۱/۵ میلیون جمعیت ۲۷۴ محقق

در طول سال‌های ۷۴ تا ۷۸ در استان تنها ۳۳۰ طرح تحقیقی

با بودجه تحقیقاتی ۲۸۵ میلیون به انجام رسیده

سهم تحقیقات کاربردی ۷۳ درصد

سهم تحقیقات بنیادی ۲۱ درصد

سهم تحقیقات توسعه‌ای ۵ درصد

تنها ۲۰ درصد نتایج تحقیقات در سطح کشور مورد استفاده قرار می‌گیرد.

موانع تحقیق

موانع فرهنگی

- آیا مدیران جامعه نیازی به اجرای تحقیقات در خود احساس می‌کنند؟

- تا چه اندازه بر این باوریم که تحقیقات می‌توانند راهگشای مشکلات جامعه ما

باشند؟

- آیا ملاحظات شخصی و اداری مانع از گرایش به سمت تحقیق و پژوهش

می‌گردد؟

- آیا فقدان نیروی انسانی و متخصص مانع این امر می‌گردد؟

موانع سازمانی:

۱- ساختار سازمانی متمرکز عدم جریان اطلاعات از بالا به پایین و بالعکس عدم

رشد حس تحقیق و نوآوری

- ۲- فقدان سیستم‌های ارزیابی مدیریتی و اجرایی
  - ۳- نبود جایگاه مشتری محوری - مدیریت کیفیت و عدم تمرکز بر کیفیت و رقابت
  - ۴- کمبود منابع مالی، منابع اطلاعاتی، امکانات و تجهیزات تحقیقی
- ۱) کارشناس ارشد آسیب‌شناسی اجتماعی
- سیر پیشرفت تفکر مدیریتی در طول تاریخ:
- مدیریت چماقی (جوامع بدوی اولیه)
  - مدیریت شلاقی (دوران برده داری)
  - مدیریت سرنیزه‌ای (دوران استعمار - مدیریت منابع خام)
  - مدیریت سرمایه (تکنولوژی - هدف تولید انبوه کالا)
  - مدیریت منابع انسانی (گسترش و تقویت ظرفیتهای انسانی - تخصص گرایی)
  - مدیریت فکر و اطلاعات (تولید و مبادله فکر و اطلاعات)
- امروزه ۸۰ درصد ارزش کل مبادلات اقتصاد جهانی در کشورهای پیشرفته به صادرات تکنولوژی اختصاص دارد.
- جایگاه ما در کجاست؟
- آیا ما تولید کننده فکر و اطلاعات هستیم یا مصرف کننده یا هیچ کدام؟
- سهم ایران از تحقیقات جهانی
- کمتر از ۰.۲۵٪ صدم درصد
- سرمایه گذاری تحقیقاتی در ایران کم تر از نیم درصد تولید ناخالص می باشد.
- در کشورهای پیشرفته در ازای هر ۱ میلیون نفر جمعیت به طور متوسط ۳۰۰۰ نفر
- محقق

در کشور ژاپن ۵۶۷۷ نفر محقق

در ایران در ازای هر ۱ میلیون نفر جمعیت ۳۳۸ نفر محقق
 موانع ساختاری تحقیقات:

۱- کمبود تقاضا

ایده‌های تحقیقی از کجا می‌آیند؟

مدیران + کارشناسان سازمان‌ها و دستگاه‌ها

۲- بی توجهی به تحقیقات بنیادی و پایه

۳- مبنای تعیین اولویتهای تحقیقاتی

به جای نیازها و مشکلات واقعی جوامع هدف

=وظایف و اهداف سازمانی

۴- کیفی نبودن تحقیقات

هفته پژوهش در شهرستان سقز

به مناسبت هفته پژوهش برنامه‌های زیر از سوی اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی

شهرستان سقز برگزار گردید

۱- برگزاری نمایشگاه بزرگ انفورماتیک با همکاری نمایندگی شرکت ایزد

ایران (ندای کردستان) این نمایشگاه از تاریخ ۸۲/۹/۲۷ لغایت ۸۲/۱۰/۴ در محل

کتابخانه عمومی در پنج بخش نرم افزار، سخت افزار، بازی‌های رایانه‌ای کتاب، ارتباط

رایگان با اینترنت برگزار شد و مورد استقبال اساتید، دانشجویان و فرهنگیان قرار

گرفت در مراسم افتتاح این نمایشگاه فرماندار سقز بر ضرورت حمایت از

پژوهشگران و نهادهای پژوهشی تاکید کرد. این نمایشگاه به مدت ۸ روز آماده بازدید

علاقه‌مندان بود و در این مدت ۶۰۰۰ نفر از آنان دیدن کردند.

مقدمه

سرزمین تاریخی ایران، سرزمین موزاییکی اقوام متنوع و متعددی است، که با همیاری و همفکری خود، بنای دیرین و ماندگار تاریخ و فرهنگ این مرز و بوم را پی نهاده‌اند. پر واضح است تاریخ این اقوام همراه و آمیزه‌ای از یک سری فتح‌ها و شکست‌ها، ضعف‌ها و قوت‌ها و گسست‌هایی است که بی گمان امروزه برای همگامی با دیگر ملتها و رفع این ضعف‌ها و ناکامیها، ناگزیر به بازخوانی و اشراف بر تاریخ و گذشته‌ی اقوام سازنده‌ی این سرزمین هستیم. چرا که ملتی که به گذشته و سیر تکاملی و نقاط انقطاع و تقدیر تاریخی خود نپردازد، ناچار به تجربه‌ی دوباره‌ی تاریخ و پستی و بلندی‌های آن است و بدیهی است چنین کاری تا چه اندازه نامعقول و متضمن هزینه است. پرداختن به تاریخ کرد و کردستان ناشی از این واقعیت است که تاریخ آن بخشی لاینفک از تاریخ ایران است که متأسفانه کم‌تر بدان پرداخته شده، چنانکه، جدای از اشارات پراکنده‌ی مورخان اسلامی به نژاد کردها و سکونت گاه‌های آنها، شرفنامه‌ی شرف خان بدلیسی (۱۵۰۰ ه.ق) تنها کتابی است که راجع به تاریخ کرد و کردستان نوشته شده. اما متأسفانه به تاریخ قدیم کردستان - پیش از اسلام هیچ گونه اشاراتی نکرده است. به طور اجمال پیشینه تحقیقات راجع به تاریخ پیش از اسلام کردستان. به یافته‌ها و مطالعات خاور شناسان، خاص خاور شناسان روسی و در راس آنها مینورسکی برمی‌گردد. به طوری که بعدها کتابهایی که در این زمینه نوشته شدند، بخش اعظم آنها تکرار یافته‌های مینورسکی بود که از جمله‌ی آنها می‌توان به کتابهای محمد امین زکی و رشید یاسمی اشاره کرد.

همیت احساس کمبود و پرسش‌های بنیادینی از این سنخ که کردها از چه تباری و بازماندگان چه اقوامی هستند؟ از کجا آمده‌اند؟ چه هنگام در ایران ساکن شده‌اند؟ آیا بومی کردستان هستند؟ واژه گان کرد و کردستان از چه هنگام رایج شده‌اند؟ باعث

گردیده که نگارنده به تحقیق در این زمینه پردازند اما حقیقتاً باید اذعان کرد روند تاریخ نویسی کرد و کردستان مشکلات و موانع خاص خود را دارد؟ کمبود منابع و پژوهش‌های علمی، پراکندگی اسناد، محدودیت‌های سیاسی و... جزء مشکلاتی که با رهیافتهای عقلانی و پژوهشهای آکادمیک رفع گشتنی می‌نماید، اما چنین می‌نماید روند مذکور امروزه با چالشی آسانتر روبرو است که می‌طلبد در سطحی کلان بدان نگریم چرا که این روند اگر دچار مطلقگرایی و مطلق‌گویی نشده باشیم - درای رویکردها و اهدافی بوده که تا حدود زیادی حقیقتها و ناگفته‌های تاریخ کرد را در هاله‌ی فراموشی برده و به عبارتی اصل را قربانی فرع کرده است به طوریکه تاریخ نگاری کردستان امروزه خلاصه شده و گزارش تاریخ جنبشهای ملی کرد و مردان سیاسی کرد، البته نگارش و تحقیق تاریخ جنبشهای سیاسی کرد، در ذات خود منفی و مذموم نیست، بلکه بازتابها و نتایج این رویکرد مشکل ساز و مسئله ساز است، چرا که برجسته کردن تاریخ جنبشهای سیاسی معاصر کرد، از طرفی باعث خلط و آمیزش تاریخ کرد و ناسیونالیسم کردی می‌شود. به طوریکه تفکیک تاریخ کرد و ناسیونالیسم کرد را سخت و محال می‌سازد و به خاطر لایه‌ها و جنبه‌های اسطوره‌ای ملی‌گرایی، مسیر و روند پژوهش و تحقیق را غیرعقلانی می‌سازد و از طرفی دیگر سبب به حاشیه سوق دادن تاریخ گذشته، ی کردها و حتی نسیان تاریخ پیش از اسلام کردستان می‌گردد.

البته این گفته‌ها به معنای تخطئه و بطلان کل نوشته‌ها و پژوهش‌های تاریخ کرد نیست، بلکه پرواضح است در این چند دهه‌ی اخیر آثاری با رهیافتی عقلانی در این زمینه نوشته شده که شمار زیادی از خلاءهای تاریخ و گذشته‌ی این بخش از سرزمین تاریخی مان را پر کرده و امید به تداوم آن نیز وجود دارند.

نگارنده نیز با اشراف بر این مشکلات و این کاستی‌ها، با توجه به علاقه‌ای که به

مسایل تاریخی و تبیین واقعیت‌ها و ناگفته‌های گذشته‌ی این دیار داشت، اقدام به پژوهش و نگارش در این زمینه کرد و اولویت را به طرق و بازخوانی گفته‌ها و اشارات پراکنده‌ی مورخان و خاورشناسان بود و در این رهگذر سعی و تلاش نگارنده بر آن بوده تا حد امکان از مرحله‌ی شعر و احساس خارج شده و با رویکردی عقلانی به موضوع نگریسته و پرداخته شده و بر آن امیدم و خرسندی و خوشحالیم از آن روست این پژوهش که برای نگارش آن شاید بالغ بر ۴۵۰ صفحه مطلب نوشته و جمع آوری شده و ناگزیر بارها متد کار عوض و مطالب بازنویسی و بازنگری شده توانسته باشد تا حد معقول و مقبول ولو اندک از خلاء تاریخ نویسی این بخش از سرزمین مان را هدف نگارنده هم چیزی جز این نبوده، پرکرده باشد اگرچه نگارنده به خوبی نیز واقف است که این نوشته چه در محتوا و چه در نگارش نمی‌تواند عاری از لغزش و کاستی باشد اما امید است این لغزش‌ها و کاستی‌ها راه گشا و فصل بابی جهت رویکردهای نقادانه و واقع نگرانه به تاریخ این منطقه و کاستن و رفع این نقص‌ها و لغزش‌ها باشد.

نکته‌ی گفتنی دیگر این‌که این پژوهش گذری بر تاریخ کردستان است و قید کلمه‌ی گذر از آن روی بوده که نگارنده به خوبی از گستردگی موضوع و حجم وسیع کار مطلع بوده و به همین خاطر پس از مشورت با استاد راهنما ناگزیر به مسائل و مباحثی پرداخته شده که پرداختن به آن‌ها ضروری احساس می‌شد از این رو نباید انتظار نگارش تاریخ مفصل کردستان پیش از اسلام را از این پژوهش داشت چرا که بدیهی است هر مباحثی خود نیاز به مبحث و نگارشی جداگانه دارد و سرانجام این‌که این پایان نامه مدیون و مرهون زحمات و راهنمایی‌های استادان ارجمند و گرامیم دکتر خدادیان که مشوق و پشتیبان اصلی بنده بودند تا بی هیچ دغدغه و وا همه به پژوهش و نگارش در زمینه‌ی تاریخ گذشته‌ی کرد بپردازم و هم ایشان رهنمونگر عملی طی

این طریق به بنده بوده و نیز جناب دکتر ولی که نگان نقادانه و دلسوزی و مهربانی و راهنمایی هایش سبب گردید تا به دور از هر گونه احساسات و با رویکردی اقلانی یک بار دیگر به بازنویسی و بازخوانی این پژوهش بپردازم و در پایان مراتب سپاسگزاری و تقدیر را نثار تمامی استادانم به ویژه استادان گروه تاریخ دانشکده ادبیات دانشگاه شهید بهشتی می نمایم.

خرداد ماه - ۸۲ اسماعیل محمودی

ژوبشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پرتال جامع علوم انسانی